[א]טומאת בית הסתרים היא וטומאת בית הסתרים לא מטמא אמר ליה אף לדידי קשיא לי ושאילתיה לרבי אבא בר ממל ואמר לי [ב]הא מני רבי מאיר היא דאמר טומאת בית הסתרים מטמא אמר ליה ולאו זימנין סגיאין אמרה קמאי ואמרי ליה שני ליה לר' מאיר בין טומאה דבעיא הכשר ובין טומאה דלא בעיא הכשר אמר רבא ומאי קושיא דלמא בשהוכשר אמר ליה רבה בר רב חנן לרבא למה לי הכשר הרי מטמא טומאה חמורה אגב אביו אמר ליה כששימש מעשה עץ שימש אמר אביי הרי אמרו [ג][א]כופת שאור שיחדה לישיבה בטלה טומאתה לאו דאורייתא דאי סלקא דעתך דאורייתא מצינו לאוכלין שמטמאין טומאה חמורה כששימש מעשה עץ שימש אמר אביי הרי אמרו [ד]תקרובת עבודת כוכבים של אוכלין מטמאין באוהל טומאתה לאו דאורייתא דאי סלקא דעתך דאורייתא מצינו לאוכלין שמטמאין טומאה חמורה כששימש מעשה עץ שימש אמר אביי הרי אמרו [ב]חבורי אוכלין בכלים דמו טומאתן לאו דאורייתא דאי סלקא דעתך דאורייתא מצינו לאוכל שמטמא טומאה חמורה כששימש מעשה עץ שימש א"ל רב פפא לרבא הא [ה]דתניא [ו]חלב נבלה בכפרים צריך מחשבה והכשר טומאתו אגב כוליא לאו דאורייתא דאי סלקא דעתך דאורייתא מצינו לאוכל שמטמא טומאה חמורה כששימש מעשה עץ שימש אמר רב מתנה הרי אמרו [ג]בית שסככו בזרעים טהרו טומאתו לאו דאורייתא דאי סלקא דעתך דאורייתא מצינו לזרעים שמטמא טומאה חמורה כששימש מעשה עץ שימש: ר"ש מטהר: מה נפשך [ז]אי מיתה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן החי אי אין מיתה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן הנבלה ר"ש ארישא קאי האבר והבשר המדולדלין בבהמה מטמא טומאת אוכלין במקומן וצריכין הכשר ורבי שמעון מטהר [ח]אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן מ"ט דר"ש אמר קרא [1]מכל האוכל אשר יאכל אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים

טומאת בית הסתרים היא. היאך קבל טומאה א) במחובר והלא מגעו בסתר וקיי"ל בנדה (דף מב:) מקרא דטומאת בית הסתרים לא מטמיא: **ר"מ היא.** בבהמה המקשה (לעיל עב.) הושיט עובר את ידו ונגע את אמו ואח"כ חתכו בשר העובר מגע נבילה שקבל טומאה מאבר היולד שהיה מחובר לו והוא מטמא כאבר מן החי: **א"ל.** רבי אסי לר' זירא בהא דר' אבא בר ממל לא איכפת לי דהא זימנין סגיאין אמרה להאי טעמא קמאי ואמרי ליה אנא: **שני ליה לר"מ בין טומאה דבעיא הכשר כו'.** ההיא דבהמה המקשה הוכשר העובר בשחיטת אמו ועדיין האבר הטמא מחובר בו וטמאו אבל מתניתין תנן הבשר צריך הכשר וכיון דצריך הכשר לא הוכשר קודם חתיכה והיאך מקבל טומאה מאביו: **בשהוכשר.** קודם חתיכה קתני הך ברייתא דטמאה: **הרי מטמא טומאה חמורה אגב אביו.** בעודו מחובר באבר היה אב הטומאה לטמא אדם וכלים ותנא דבי ר' ישמעאל לעיל בפירקין (דף קכח.) מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריך הכשר אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר אבל מי שסופו לטמא טומאה חמורה כגון נבלת עוף טהור לא וכ"ש זה שכבר טימא ב): **כששימש.** אותו שמוש טומאה חמורה לאו בתורת אוכל שמשה ג)שאין האבר מטמא כלום ע"י אותו בשר אלא בתורת עץ שימש שנחשב ונמנה עם הגידין והעצמות ליעשות אבר והן כעץ והשתא אתעביד ליה אוכל ופנים חדשות באו לכאן ולא דמי לנבלת עוף טהור שהיא מטמאה אדם על ידי אכילה: **הרי אמרו.** בפסחים באלו עוברין (דף מה:): **כופת שאור.** מוטי"ל בלע"ז: **שיחדה לישיבה בטלה.** מתורת חמץ ואינו עובר עליו בפסח משום שאור לא ימצא בבתיכם) אלמא לאו אוכל הוא ונעשית כלי ומטמאה מושב הזב שהרי אין אומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו שהרי יחדה ד)לכך אומר אני דטומאה שאנו מטמאין אותו משום מושב הזב לאו דאורייתא אלא דרבנן היא דאמור רבנן בטלה ונעשית כלי: **דאי ס"ד דאורייתא.** א"כ מצינו אוכלין שסופן לטמא טומאה חמורה מאחר שירדו לתורת אוכלים ואנן אמרינן מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה כו': ומשני ה) לעולם טומאתם דאורייתא ודקאמרת מצינו לאוכלים שמטמאים כו' כששימש אותו שימוש טומאה חמורה לאו בתורת אוכל שימשה אלא מעשה עץ שימש ע"י מעשה עץ הוא עושה אותה שבטל מתורת אוכל ונעשה עץ: **הרי אמרו תקרובת עבודת כוכבים של אוכלין מטמא באהל.** ו)וקאמר אביי אומר אני טומאה זו לאו דאורייתא וקרא אסמכתא בעלמא: **דאי דאורייתא.** מצינו אוכלין שסופן לטמא אדם: **מעשה עץ.** שאסורים בהנאה ובטלו מאכילה ונעשו כעצים הנעבדים: **הרי אמרו.** באלו עוברין (פסחים מה:): **חבורי אוכלים.** שבכלים הרי הם ככלים ואם נגעה טומאה באוכל נטמא הכלי דתנן (שם) בצק שבסדקי עריבה לענין הטומאה אם רוצה בקיומו הרי הן כעריבה ואומר אני טומאתו זו שהוא נעשה כלי ואם נגע במת חוזר ומטמא אדם לאו דאורייתא: **חלב נבלה.** דבהמה טהורה אינו מטמא כנבלה דנפקא לן מיעשה לכל מלאכה (ויקרא ז) ולענין לקבל טומאה מן הנבלה או מן השרץ: **בכפרים.** שעמם מועטין וחלב לאו בר אכילה הוא אפילו לעובד כוכבים אלא ע"י דחק: **צריך מחשבה.** והוי אוכל וכיון דחלב יורד לתורת אוכל אומר אני טומאתו אגב כוליא מה שהוא מטמא אדם משום מגע נבלה ז)שהוא שומר הכוליא כשהכוליא טמונה בו כדאמר לעיל (דף קכו:) כמה מוטין נמשכים הימנה לאו דאורייתא דאי דאורייתא מצינו דבר שיורד לתורת אוכל כגון חלב שמישב עליו ועדיין הכוליא טמונה בו ח): **מטמא טומאה חמורה.** ואנן תנן כל שסופו לטמא טומאה חמורה אין צריך הכשר ט)וזה לענין טומאת אוכלין אוכל הוא וקתני צריך הכשר: **מעשה עץ שימש.** לאו בתורת אוכל הוא מטמא אלא בתורת שומר לאוכל כעלים וקקרנים וכטלפים: **הרי אמרו בית שסככו בזרעים י).** כלומר הרי הזכירו בית המסוכך בזרעים דהוי בית. ולא ידענא היכן אמרו: **המסכך בזרעים.** כגון שסיכך ביתו בשבלים ובהם הזרעים וכיון שעשה מהם סכך יא)בטל הזרעים ונעשה אהל חשוב ואם פרחה צרעת באותו בית הרי כל הבית טמא כתליו ואהל שלו יב)לטמא אדם וכלים: **טומאתו לאו דאורייתא.** אותה טומאה שהבית חשוב אהל לטמא אדם יג) לאו דאורייתא היא. ואית דגרסי בית שסיככו בזרעים טהרו כלומר טהרו מטומאת אוכלים ונעשו עץ דבטלו אגב הסיכוך טומאתו לאו דאורייתא כדפרישית: **אי אין מיתה עושה ניפול.** והרי נתנבל עמה לטמא משום נבלה: **מ"ט דרבי שמעון.** דמטהר המעורה בבעלי חיים:

לאחרים

וטומאת בית הסתרים לא מטמא. פירושה בפרק בהמה המקשה (לעיל עב: ד"ה נשעת): **ולא** שני ליה לר' מאיר בין טומאה דבעי הכשר כו'. הלשון אין מיושב דלא ה"ל למימר טפי אלא הכא לא הוכשר: **למה** לי הכשר והא מטמא טומאה חמורה אגב אביו. תימה אמאי לא פריך למה ליה לאוקומיה כר"מ הא מטמא טומאה חמורה אגב אביו ואין צריך לא הכשר מים ולא הכשר שרץ כדאמר פרק כל סימן (נדה דף נ:): **כששימש** מעשה עץ שימש. פירוש מאותו שם שהיה מטמא טומאה חמורה דהיינו משום אבר מן החי עתה אין אבר מן החי שאין בו אלא בשר ואין קרוי אבר ול"ד לנבלת עוף טהור ופרים הנשרפים שכשטימא טומאה חמורה היה משום שורף פרים והשתא נמי הם פרים וה"פ כששימש מעשה עץ שימש לא מתורת אוכל כמו שהוא עתה אלא מתורת עץ בעלמא וא"ת אע"ג דמעשה עץ שימש ליטמא דנגמר מזרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה בשום ענין וי"ל דזרעים נמי סופן לטמא טומאה חמורה ע"י שמוש עץ כדאמר בסמוך כופת שאור שיחדה לישב עליה בטלה ומטמאה טומאת מדרס: **טומאתה** לאו דאורייתא. תימה דאי לאו מדאורייתא בטלה אמאי מותר להניחה בביתו: **בית** שסככו בזרעים טהרו. מכאן קשה על פירוש רבינו שמואל בפ"ק דסוכה (דף יג:) דאמר ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח אין חוצצין בפני הטומאה אבל מביאין הטומאה ופוסלין הסוכה משום אויר פירוש ולא משום סכך פסול דסכך פסול בארבעה ואויר בשלשה ואמר התם מאי טעמא כיון דכי יבשי נפלי כמאן דמפרשי דמו ופירש רבינו שמואל דהא דקאמר מאי טעמא לאו אאין חוצצין בפני הטומאה קאי משום דהוי אוכל ומקבל טומאה ואין חוצץ בפני הטומאה אלא אפוסלים את הסוכה קאי וקשה לפירושו דהכא משמע דבטלי לגבי בית ולא מקבלי טומאה ומיהו יש לומר לפירושו דמילי מילי קתני ואין חוצצין לאו כשסכך בהם קאמר אבל מכל מקום לא היה צריך לפרש כן דאיכא לפרושי כשסיכך בהן ולא מקבלי טומאה והאי דאין חוצצין כדמפרש התם משום דכי יבשי נפלי וכן פירש בקונטרס שם:

כזית

מסורת הש"ס

א) [לעיל עב: נדה מא:], ב) [עיין תוס' לעיל עב: ד"ה נשעת], ג) [פסחים מה:], ד) [עיין תוס' לעיל יג: ד"ה תקרובת ותוס' פסחים עג. ד"ה תיקן], ה) [צ"ל דתנן], ו) עוקצין פ"ג מ"ג נדה נ: ע"ש, ז) [לעיל עג: עד.], ח) בכורות ט: מנחות קא., ט) [שמות יב], י) [פסחים כג.], כ) [ועיין תוס' ב"ק עג. ד"ה פרה],

◆

תורה אור השלם

1. מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא: ויקרא יא לד

◆

גליון הש"ס

גמ' אמר אביי הרי אמרו. ע"ל דף יג ע"ב תוס' ד"ה תקרובת:

◆

מוסף רש"י

כופת. מטו"ן, וטופח שם דבר הוא ובספר עזרא טיגה איכא, כופת של עץ וכיפת של אבן (פסחים מה:). אי מיתה עושה ניפול. אבר המדולדל בבהמה ומתה, המיתה מפלת אותו ואינו טמא כאבר מן הנבלה אלא כאבר מן החי, והפרש יש ביניהם לאתרינן (לעיל) אבר מן החי בשר הפורש ממנו טהור, דאין מטמא אלא כשהוא אבר שלם בשר גידים ועצמות, אבל נבלה כזית ממנה טמא אב הטומאה (לעיל עג:). שאתה יכול להאכילו לאחרים. לעובדי כוכבים דאינו אסור בהנאה (בכורות ט:). שאי אתה יכול להאכילו לאחרים. עובדי כוכבים, שאסורים בהנאה (מנחות קא.).

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פכ"ה מהלכות כלים הלכה יג]:
ב [מיי' פ"ג מהלכות טומאת אוכלין ה"כ]:
ג [מיי' פי"ד מהלכות טומאת צרעת ה"י]:

◆

לעזי רש"י

מוטי"ל. גוש (של שאור).

◆

שיטה מקובצת

א] היאך קבל טומאה מאביו במחובר: ב] וכ"ש זה שכבר טימא לאבר שמטמא כנבלה הס"ד כששימש וכו' וכן כתוב בספרי כ"י: ג] שאין האבר מטמא כלום ע"י אותו בשר. נ"ב שבספר כ"י לא נמצאו מלות אלו: ד] שהרי יחדה לכך ולא להחמיץ שאר עיסות ואומר אני: ה] ומשני תלמודא לעולם וכו': ו] הרי אמרו תקרובת ע"ז של אוכלין מטמא באהל דילפינן לה מויאכלו זבחי מתים מה מת מטמא באהל אף תקרובת ע"ז מטמא באהל וקאמר אביי אומר אני דטומאה זו: ז] משום מגע נבלה אגב כוליא כשהכוליא טמונה: ח] טמונה בו מטמאה והר"א: ט] ואין צריך הכשר וזה לענין טומאת אוכלין אוכל הוא וקתני צריך הכשר הס"ד כך מצאתי בכ"י ישן: י] הרי אמרו בית שסככו בזרעים דהוי בית כלומר הרי: יא] בטלו הזרעים ונעשה אהל: יב] כותליו ואהל שלו ומטמא אדם וכלים: יג] לטמא אדם וכלים לאו דאורייתא היא ואית דגרסי בית שסככו בזרעים טהרו כלומר טהרו מטומאת אוכלים ונעשו עץ: